

Yayın Geliş Tarihi: 03.05.2021
Yayına Kabul Tarihi: 28.12.2021
Online Yayın Tarihi: 31.12.2021
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.931095>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 23, Sayı: 4, Yıl: 2021, Sayfa: 1737-1761
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

STRATEJİK YÖNETİM ÜZERİNE YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERE YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ

Hayriye Nur GÖRKEMLİ*
Fatma Nur KÜÇÜKBİYİK**

Öz

Stratejik yönetim, örgütlerin iç ve dış çevre faktörlerini göz önünde bulundurarak belirledikleri uzun vadeli hedeflere ulaşmak için uyguladıkları yönetim tekniğidir. Örgütlerin devamlılıklarını sağlayabilmesi, yoğun rekabet ortamında başarılı olması, gelişme ve değişikliklerden haberdar olması, işletmeye yönelik tehditlerin farkında olarak karşılaşılabilecek kriz durumlarıyla daha kolay başa çıkabilmesi, fırsatları değerlendirebilmesi gibi pek çok nedenden dolayı stratejik yönetimin önemi her geçen gün artmaktadır.

Bu çalışmada stratejik yönetim konusu ve önemi hakkında kısa bir literatür taramasından sonra 2010-2020 yılları arasında Türkiye’de stratejik yönetim konusunda yazılmış lisansüstü tezler incelenmiştir. İçerik analizi yöntemiyle incelenen tezlerden elde edilen veriler, frekans ve yüzde olarak gösterilmiştir. Araştırmanın amacı, stratejik yönetim konusunda yazılan lisansüstü tezlerin özelliklerini inceleyerek, daha sonra bu konuda yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır. Araştırma sonucunda, bu konuda yazılan tezlerin çoğunluğunun Türkçe olduğu ve yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığı, en fazla tezin Gazi Üniversitesi tarafından yazıldığı, devlet üniversitelerinde yazılan tez sayısının daha fazla olduğu, tezlerin daha çok Sosyal Bilimler Enstitüsü ve İşletme Anabilim dalında yoğunlaştığı, alt konu başlıklarına göre ise çoğunlukla stratejik yönetim uygulamaları ve stratejik yönetimin örgüt performansına etkisi üzerinde çalışıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Stratejik Yönetim, Stratejik Yönetimin Önemi, Lisansüstü Tezler, İçerik Analizi.*

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Görkemli, H. N., Küçükbiyik, F. N. (2021). Stratejik yönetim üzerine yazılmış lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (4), 1737-1761.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, ORCID: 0000-0001-5506-1343, ngorkemli@selcuk.edu.tr.

** Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9140-3179, fatmanurkucukbyk@gmail.com.

A CONTENT ANALYSIS OF GRADUATE THESIS ON STRATEGIC MANAGEMENT

Abstract

Strategic management is the management technique that organizations apply to achieve long-term goals, which are determined by considering internal and external environmental factors. The importance of strategic management is increasing day by day for many reasons such as the ability of organizations to ensure their continuity, to be successful in an intense competitive environment, to be aware of developments and changes, to be able to cope more easily with crisis situations that may be encountered by being aware of threats to the business, and to evaluate opportunities.

In this study, after a brief literature review, graduate thesis written in Turkey about strategic management between the years 2010-2020 were examined. The data obtained from the theses were examined by using content analysis method. The aim of the research is to examine the characteristics of the postgraduate theses written on strategic management and to shed light on the future studies on this subject. As a result of the research, most of the theses written on this subject are in Turkish and they are concentrated at the master's level, the most theses are written by the graduate students from Gazi University, the number of theses written in state universities is higher, the theses are mostly concentrated in the Institute of Social Sciences and the Department of Business, according to the sub-topics. It has been observed that mostly the impact of strategic management practices and strategic management on business performance has been studied.

Keywords: *Strategic Management, Importance of Strategic Management, Postgraduate Theses, Content Analysis.*

GİRİŞ

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler sonucunda rekabetin oldukça yoğun olduğu günümüz ortamında, örgütlerin sürdürülebilirliklerinin devamı ve rakipleri karşısında üstünlük sağlamak için değişen koşullara ayak uydurması ve gelişmeleri yakından takip etmesi gerekmektedir. Pazar, ürün ve hedef kitlenin gitgide daha önemli hale gelmesiyle değişen şartlara uyum sağlamak isteyen örgütlerin stratejik yönetime gereken önemi vermesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Stratejik yönetim sürecinde doğru stratejiler belirleyen ve hedefleri doğrultusunda hareket eden örgütler rakipleri karşısında her zaman daha avantajlı olacaktır.

Stratejik yönetim, özel sektör, kamu sektörü ve kar amacı gütmeyen üçüncü sektörde faaliyet sürdüren tüm örgütlerin gelecekteki amaçlarının ve hedeflerinin belirlenmesi ve bu amaçlara ulaşmak için yapılması gereken uygulamaların tespitini sağlayan yönetim tekniğidir (Özer, 2015, s.75). Geleceğe yönelik bir yol haritası sunan stratejik yönetim örgütlere belirsizlik ortamında yön tayin etmektedir. Örgütlerin kendilerini ve çevresel faktörleri tanıyarak en az maliyet ile en çok faydayı sağlamasına katkıda bulunmaktadır. Gerek temel amacı kar elde etmek olan örgütler olsun, gerekse kamu yönetiminde yer alan kamu kuruluşları olsun iç ve dış çevrede meydana gelen değişiklik ve gelişmeleri takip ettikleri sürece başarıyı

devam ettirilebilecektir. Bu bağlamda stratejik yönetimin örgütler açısından önemi büyüktür.

Çalışma kapsamında, teorik kısımda literatüre dayalı olarak strateji ve stratejik yönetimin tanımı, tarihsel gelişimi, avantajları, stratejik yönetim araçları ve stratejik yönetim süreci kısaca anlatılacaktır. Daha sonraki uygulama kısmında ise stratejik yönetim konusunda yazılan lisansüstü tezler içerik analizi yöntemiyle incelenecektir. Çalışmanın amacı stratejik yönetim konusunda yazılan tezlerin özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışma bundan sonraki süreçte bu konuda çalışacak araştırmacılara katkı sağlaması açısından önemlidir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Stratejik yönetim kavramını tanımlamadan önce kavramı daha iyi açıklayabilmek adına öncelikle strateji kavramıyla ilgili literatürde yer alan tanımlara bakmak yerinde olacaktır. Literatürde stratejinin kelime kökeninin iki kaynağa dayandığı belirtilmektedir. Bunlardan ilki yol veya çizgi anlamı taşıyan Latince “stratum” kelimesidir. İkincisi ise eski Yunanlı General Strategos’un adından gelmektedir. Kavram, bu generalin sanatı ve bilgisini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Türkçede ise strateji sürme, gönderme, götürme ve gütme anlamlarına gelmektedir. Stratejinin askeri alanda taşıdığı önem bilimsel bir disiplin olarak gelişmesini sağlamıştır (Eren & Timur, 2006, s.3). Strateji, amaçlara ulaşabilmek için alınan tedbirleri ve düzenlemeleri içine alan, örgütlerin devamlılık sağlamak ve etkinliğini artırmak amacıyla izleyeceği yol olarak tanımlanabilir. İlk olarak askeri alanda savaşı kazanmak için uygulanacak taktikler ve planlar anlamında kullanılan strateji, günümüzde örgütlerin rakiplerine karşı üstünlük sağlamak için izledikleri yol olarak ifade edilmektedir (Güçlü, 2003, s.68). Strateji, ticari örgütlerin yönetimine ilk olarak Chandler tarafından bir örgütün uzun vadeli amaç ve hedefleri için izlenecek yol anlamında tanıtılmıştır (Chandler, 1962, s.13). Chandler “Strategy and Structure” isimli kitabında bu kavram üzerinde durmuş, dört büyük örgütün gelişimleri üzerinden değerlendirme yaparak kavramın akademik alanda kullanılmasına da öncülük etmiştir (Barca, 2015, s.9). Steensen, sonraki on yılda stratejinin politika, örgütsel davranış ve işletme yönetimi gibi popüler terimler ile yer değiştirdiğini, bazı yazarların stratejiyi örgütün resmi olarak belirttiği amaçları, hedefleri, politika ve planları olarak tanımladığını, bazılarının ise stratejinin yöneticiler tarafından örgüt üyelerinin davranışlarını etkilemek için kullanılan genel bir dil, hikayeler ve metaforlar olarak gördüğünü ifade etmektedir (Steensen, 2014, s.266).

Olumlu veya olumsuz sonuçlanabilecek bir duruma yönelik, önceden hazırlıklı olunması, taktikler oluşturulması açısından strateji, bir örgütün en önemli işlevi ve seçtiği yolun bir göstergesi niteliğindedir. Örgütün iyi bir stratejiye sahip olması, ileriye yönelik hedefleri oluşturmak suretiyle, devamlı değişim göstererek, gitgide sertleşen rekabet ortamında avantajlı olmasını sağlamaktadır. (Baykal, 2018, s.152). Başka bir tanıma göre, rakiplerin uygulamaları göz önünde bulundurularak, hedeflere ulaşabilmek için belirlenmiş, sonuç odaklı, uzun süreli kararlara strateji

denir (Ülgen & Mirze, 2004, s.33). Başarılı bir stratejinin en önemli özelliklerinden biri, örgütü rakiplerinden ayırıştırabilmesi, güçlü yönlerini öne çıkarıp, zayıf yönlerini gizleyebilmesidir. Bir örgütü farklılaştıracak stratejiyi oluşturmak için yapılması gereken ilk şey, örgütün temel yeteneklerini doğru bir şekilde belirlemektir. Temel yetenek ya da yetkinlikler, bir örgütü diğerlerinden ayıran, örgütün vizyonunu gerçekleştirmede asıl role sahip olan, rakipler tarafından kolayca taklit edilemeyen bilgi, beceri ve yeteneklerdir (Bakoğlu, 2010, ss.36-38).

Stratejik yönetim ise stratejiler planlama, uygulama ve sonuçlarını kontrol etme sürecidir. Örgüt başarısını sağlamak için çevresel değişiklikler ve örgüt amaçlarına göre geliştirilen stratejilerin uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesidir (Dinçer, 1998, s.35). Başka bir tanıma göre stratejik yönetim, örgütlerin amaçlarını gerçekleştirebilmek için aldıkları kararların net ve açık bir biçimde ortaya konması ve değerlendirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Buna göre örgütün başarılı olmasını sağlamak için yönetim, pazarlama, finans, üretim, araştırma-geliştirme ve bilgi-işlem sistemleri arasındaki uyumu sağlamaya yöneliktir (Yüzbaşıoğlu, 2004, s.390). Stratejik yönetim, bir bütün olarak örgütün karakteri ve gidişatı ile ilgilidir. Örgütün şu anda ne olduğu ve gelecekte ne olacağı ile ilgili temel kararlarla ilgilenir ve örgüt amacını belirler. Müşteriler, liderlik, risk, finans, kaynaklar, ürünler, teknoloji, konum, rakipler ve süreçle ilgili kararlar için bir çerçeve oluşturur. Örgütün neyi gerçekleştirmesi gerektiğini ve neyi yapmaması gerektiğini ortaya koyar. Örgütün elde edeceği değeri ve bu değer biçimini belirler. Bir vizyon veya görüş oluşturarak geleceğin öngörülmesine katkıda bulunarak örgütün orta ve uzun vadeli amaçlarını planlar (Morden, 2007, s.14). Ginter ve arkadaşları, Charles Darwin'in "Ne en güçlü tür hayatta kalır ne de en zeki olan; değişime açık olandır hayatta kalan." sözünden yola çıkarak, stratejik yönetimin değişime yanıt verme anlamına geldiğini ifade etmektedirler. Değişimin olmadığı bir dünyada stratejik yönetimin örgütler için gereksiz olduğuna, sürekli bir değişim halinde olan dünyada ise stratejik yönetimin örgütler için olmazsa olmaz olduğuna dikkat çekmektedirler. Çevrenin taleplerine uyum sağlayan örgütler gelişirken uyum sağlamayanların zamanla silinip gideceği, örgütleri etkileyen teknolojik, ekonomik, sosyal, politik ve rekabetçi değişim günümüzde hızla devam ederken örgütlerin başarılı olmak için değişime ayak uydurması gerekliliği üzerinde durmaktadırlar (Ginter vd., 2018, ss.1-2).

Stratejinin bugünkü süreçteki öneminden yola çıkarak tarihsel gelişimini ele alırsak, daha önce bahsettiğimiz gibi ilk olarak savunma alanında kullanılan bir terim olarak karşımıza çıkmış zamanla yönetim alanında da kullanılmaya başlamıştır (Aktan, 2008). Bir davranış, tutum ve yaklaşım olarak çok eski dönemlere kadar uzanan stratejik yönetim düşüncesinin ilk örnekleri 1960 öncesine dayanmaktadır. Bilimsel olmayan yönetim dönemi ürünlerinin yer aldığı bu dönemle günümüzdeki stratejik yönetimin içerik ve anlamları farklıdır. Daha önce uzun vadeli planlama ve strateji terimleri kullanılırken şimdi stratejik düşünce veya stratejik yönetim kavramları kullanılmaktadır. Stratejik yönetim zamanla evrim geçirerek bugünkü sürece gelmiştir (Özgür, 2004, s.8). Üsdiken & Çetin'in yönetimle ilgili teorik

fikirler ve görüşleri ortaya koymak amacıyla 1935-1965 yılları arasındaki 30 yılı kapsayacak şekilde gerçekleştirdikleri çalışmada ülkemizde yönetim kelimesinin kullanıldığı kitap ve dergileri incelenmişlerdir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında strateji kavramının bu tarihlerde yönetimle birlikte kullanılmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre ülkemizde akademik alanda 1965 öncesinde strateji ile yönetim kavramına birlikte yer verilmediği görülmektedir (Üsdiken & Çetin, 2001, s.109). 1960'tan sonra strateji kavramının gelişim gösterdiği ve daha önce belirttiğimiz gibi yabancı literatürde stratejik yönetim kavramının ilk olarak 1962 yılında yer aldığı dikkate alındığında ülkemizde de yabancı literatürle aynı dönemlerde gelişim gösteren bir kavram olduğu söylenebilir. Barca, stratejik yönetim düşüncesinin gelişim sürecini üç ana dönem olarak ele almaktadır. İlk dönem 1960-1980 arasındaki stratejik planlama anlayışı dönemi, ikinci dönem 1980-1990 arasındaki rekabet stratejisi dönemi üçüncü ve son dönem ise 1990'dan itibaren günümüzde de devam eden temel yetkinliklere dayalı strateji anlayışı dönemidir. Bu dönemler varsayım ve öneriler açısından birbirinden farklılık göstermekle birlikte ayrıntılı incelendiğinde birbirini tamamlayan anlayışlar olduğu görülmektedir. Bu açıdan bu anlayışlar bir dönem kabul edilip sonra tamamen ortadan kalkmış olarak değerlendirilmemeli, sonraki anlayışın öncesine katkı sağlayarak ilerlediği bir süreç olarak görülmelidir (Barca, 2009, s.35).

Stratejik yönetim kavramı işletme alanına hızlı bir şekilde girmiştir ve önemi her geçen gün artmaktadır. Her örgütün bir varoluş amacı vardır. Sürdürülebilirliğini devam ettirmek şüphesiz ki örgütlerin temel amacıdır. Örgütler bu temel amacın yanında farklı amaçları gerçekleştirmek için varlık gösterirler. Bu amaçların açık ve net bir şekilde tepe yönetimden en alt basamakta yer alan örgüt çalışanlarına kadar herkes tarafından bilinmesi ve benimsenmesi gerekir. Bu amaçların doğru bir şekilde tespit edilmesi ve gerçekleştirilmesi için izlenmesi gereken yolun belirlenmesi ve sonuçların takip edilmesi noktasında stratejik yönetim oldukça önemli bir tekniktir. Günümüzde globalleşme ile birlikte ortaya çıkan hızlı teknolojik değişim sonucunda talep ve beklentilerinde değişmesiyle artan rekabet ortamında stratejik yönetim örgütler için son derece önemli hale gelmiştir.

Stratejik yönetimin örgütler için önemi sağladığı avantajlardan kaynaklanmaktadır. Bu avantajları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Çelik, 1994, s.29; Özgür, 2004, s.20; Dinçer, 1998, ss.36-38; DPT, 2006, ss.7-8; Cherunilam 2015, s.31):

- Ödül ve performans arasındaki ilişkiyi yönlendirir.
- Örgüt üst yönetiminin bir fonksiyonu olarak tüm örgüt geleceğini şekillendirir ve yol gösterir.
- Tehditlerin önüne geçilmesini ve fırsatların değerlendirilmesini sağlar.
- Örgüt açık bir sistem olarak etkileşim içinde bulunduğu diğer parçalarla birlikte değerlendirilir. Stratejik yönetim herhangi bir kararın tüm parçaları etkileyeceğini dikkate aldığından örgütle çevresi arasındaki etkileşimi yakından takip eder.

- Örgüt kaynaklarının öncelikli alanlara yönelmesini sağlayarak verimli bir şekilde kullanılmasını sağlar.
- Örgütte farklı birimler arasındaki koordinasyonu sağlayarak birimler arasındaki amaçlara göre farklı stratejiler oluşturulmasını sağlar.
- Toplumsal çıkarlar ile örgüt amaçları arasında uyumu gözetir, sosyal sorumluluk çerçevesinde hareket eder.
- Sonuçların planlanmasını içerir, sonuç odaklı ve gerçekçidir.
- Dinamiktir ve geleceği yönlendirir. Değişikliklerin istenilen yönde olması için çabalar, değişim sürekli takip edilir.
- Örgütün sorun çözme kapasitesini artırır, kaliteli bir şekilde yönetilmesine katkı sağlar, yöneticileri rutin işlerden kurtararak önemli konulara odaklanmalarını sağlar.
- Belirli bir şablon mevcut değildir. Her örgütün kendi yapı ve ihtiyaçlarına göre şekillendirilebilen esnek yapıdadır.
- Geleceğe yönelik uzun vadeli amaçları belirler. Bu amaçlara ulaşmak için yapılması gerekenleri belirler.
- Stratejik yönetim çerçevesinde ulaşılmak istenen amaçlar örgütteki en üst kademededen en alt kademeye kadar herkes için yol göstericidir.
- Bir örgütün rekabet ortamında daha etkin olmasını sağlar.
- Araştırmalar, stratejik yönetimin uygulandığı örgütlerin genel olarak diğerlerinden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Örgütler uzun vadede sürdürülebilirliklerini sağlamak ve gelişmek için iç ve dış çevreleriyle fonksiyonel bir bağ oluşturmalıdır. İç çevre faktörleri aracılığıyla dış çevreye uyum sağlamak için çevresel koşulları iyi bilmelidir. Stratejik yönetim bu aşamada örgütlere temel ilkeleri sunmaktadır (Gürer, 2006, s.91). Stratejik yönetim örgütlere rakipleri karşısında üstünlük sağlayarak, sürdürülebilir gelişimlerine katkıda bulunur. İşletmenin uzun dönemli amaçları ve vizyonunu ifade eden stratejik yönetim, planlama süreci ile başlayan değerlendirme fonksiyonu ile yinelenen bir döngüdür. Değerlendirme fonksiyonu, örgütlerin ulaşmak istediği amaçlarla ulaşılan amaçların kıyaslamasını sağlayarak örgütün değişiklik ve gelişmelere uyum sağlamasında etkilidir. Stratejik yönetim süreklilik arz eden yapısıyla örgütlere dinamizm katmaktadır (Demir & Yılmaz, 2010, s.85). Stratejik yönetim örgütlerin ortaya çıkmış değişikliklere tepki göstermesinden daha fazlasını ifade etmektedir. Değişikliklere hazırlıklı olma ve onları kontrol altında tutabilme imkanı sunmaktadır. Örgütler stratejik yönetim sayesinde çevrelerinde meydana gelen değişikliklerde daha aktif konumda yer alabilmektedir. (Sobacı, 2008, s.110).

Stratejik yönetim süreci, üst kademelerden alt kademeye doğru ilerleyen bir yapıda gerçekleşir. Örgütün stratejik yönünü belirlemek tepe yöneticilerinin sorumluluğundadır. İç ve dış çevre faktörlerine yönelik bilgiler, bölüm yöneticisi ve diğer yönetici grubundakilerden elde edilir (Dinçer, 1998). Stratejik kararların alınması üst yönetimde olsa da iç hedef kitlede yer alan örgüt çalışanlarının stratejik amaçların gerçekleştirilmesindeki katkısı göz ardı edilmemelidir. Örgüt içi iletişimin

sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi stratejik yönetim sürecini de olumlu etkilemektedir. Dalay'a göre stratejik yönetim süreci, örgütün geleceği ve performansı ile ilgili kararlar vererek bu kararları uygulamaktır. Alınan kararlar örgütün mükemmel olmasını sağlayabilir, sürdürülebilirliğine katkıda bulunabilir ya da işletmenin sonunu getirebilir (Dalay, 2013). Bu bağlamda değerlendirildiğinde stratejik yönetim süreci örgütler tarafından iyi yönetilmeli, örgüt lehine olacak şekilde hareket edilmeli, olumsuz sonuçlara yol açacak kararlardan ve uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Stratejik yönetim süreci üç temel aşamadan oluşur. Bu aşamalar stratejilerin geliştirilmesi ve strateji planlama aşaması, stratejilerin uygulanması aşaması, uygulanan stratejilerin gözden geçirilmesi ve denetimi aşaması şeklinde sıralanmaktadır. Stratejilerin geliştirilmesi ve strateji planlama aşaması, stratejik yönetim sürecinin ilk aşamasıdır. Bu aşamada tepe yönetim tarafından örgütün iç ve dış çevresini değerlendirmek amacıyla SWOT analizi yapılır. Örgütün vizyon ve misyon bildirimleri oluşturularak ortak değerler ve amaçlar ortaya konur. Bu aşamada üzerinde durulması gereken konu, stratejik kararların alınması ve stratejilerin seçilmesidir (Aktan, 2008). Stratejik uygulama ve değerlendirme süreçlerine yön verir ve bu süreçlerin başarısı için sağlıklı bir stratejik planlama son derece önemlidir (Çelik, 1994, s.29). İkinci aşama olan stratejilerin uygulanması aşamasında, tepe yönetimin sorumluluğunda orta düzey yöneticilerle işbirliği içerisinde planlama aşamasında belirlenen stratejiler uygulanır. Son aşama olan uygulanan stratejilerin gözden geçirilmesi ve denetimi aşamasında da, gerçekleştirilen uygulamaların sonuçları gözden geçirilir, gerekli görülürse stratejik planlamada değişiklik yapılabilir (Aktan, 2008).

Stratejik yönetim araçları, belirsizlik ve risk ortamında örgütlere yol gösterir, iç ve dış çevre şartlarına göre hareket etmelerini sağlar (Akgemci & Güleş, 2010, s.6). Stratejik yönetim araçlarından yararlanmayan örgütler fırsat ve tehditlerin farkında olamayacaktır. Sorunların erken tespiti mümkün olmadığından örgütün kriz durumuyla karşılaşması ve ani çözümler ortaya koymak zorunda kalması kaçınılmaz hale gelmektedir (Acar, 2003, s.4). Çeşitli stratejik yönetim araç ve teknikleri bulunmaktadır. Aktan, stratejik yönetim araç ve tekniklerini swot analizi, portföy analizi, Q-sort analizi, senaryo analizi, arama konferansı, delphi tekniği, nominal grup, multivoting, açık grup, kalite çemberleri, fayda maliyet analizi, risk analizi şeklinde sıralamıştır (Aktan, 2008).

Literatür incelendiğinde Türkiye'de özellikle "stratejik yönetim" konusunda yazılmış tezleri inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak "stratejik plan", "stratejik insan kaynakları yönetimi" ve "stratejik liderlik" konuları üzerine yazılmış tezleri inceleyen üç farklı çalışma bulunmaktadır. "Stratejik plan" konusundaki tezleri mercek altına aldığı "Stratejik Planlama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi" isimli çalışmasında Aktan (2014), 2003-2014 yılları arasında stratejik planlama alanında yazılmış 150 lisansüstü tezi incelemiştir. Bu tezler yayım yılı, lisansüstü düzey, üniversite, enstitü, anabilim dalı, araştırmacının cinsiyeti,

danışmanın unvanı, yöntem, evren ve örneklem ve kullanılan veri toplama araçlarına göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda en fazla tez yazılan enstitü Sosyal Bilimler, araştırmalarda en fazla kullanılan yöntem nitel araştırma yöntemi, tez yazarlarının cinsiyetinin çoğunlukla erkek olduğu ve en fazla yüksek lisans düzeyinde tez yazıldığı tespit edilmiştir.

Bir diğer çalışma olan “Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Konusunda Yapılan Tezlerin İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi” isimli makalesinde Acar (2018), ulusal yazında stratejik insan kaynakları yönetiminin ne yöne evrildiğini ortaya koyarak bu kavramın önemine dikkat çekmek istemiştir. Stratejik insan kaynakları yönetimi konusunda 1995-2018 yılları arasında yazılmış 37 adet lisansüstü tez üniversite, enstitü, anabilim dalı, yapım yılı, çalışmanın yapıldığı sektör, tez danışman unvanları, örneklem büyüklükleri, stratejik insan kaynakları yönetimi ile ilişkili konular ve yapılan analiz yöntemlerine göre incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre tezlerin çoğunun Türkçe yazıldığı, daha çok yüksek lisans düzeyinde tez yazıldığı, bu konudaki çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği, tezlerde çoğunlukla örgütsel performans ve çalışan performansı üzerine çalışıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Son olarak Ertürk ve Gökçe'nin (2019) “Türkiye’de Stratejik Liderlik Alanında Hazırlanmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” isimli çalışması kapsamında ise 1998-2018 yılları arasında Türkiye’de stratejik liderlik konusunda hazırlanmış 40 adet tez üzerinde araştırma yapılmıştır. Bu tezler yayım yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, tezin türü, çalışılan değişken türü, anahtar sözcük, ölçekler, yöntem ve araştırma sonuçlarına göre içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, 2013 yılından sonra stratejik liderlik konusunda yazılan tezlerde artış meydana geldiği, tezlerde çoğunlukla nicel araştırma yöntemi kullanıldığı ve uluslararası alanda kullanılan ölçeklerin tercih edildiği ortaya konmuştur. Konunun 33 farklı değişkenle ilişkilendirildiği, strateji, stratejik yönetim, liderlik, stratejik liderlik kavramlarının sıklıkla yer aldığı görülmüştür. Tezlerde bu konunun daha çok eğitim, sağlık ve özel sektörde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

STRATEJİK YÖNETİM KONUSUNDA YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, stratejik yönetim konusunda 2010-2020 yılları arasında yazılan lisansüstü tezleri inceleyerek, bu tezlerin özelliklerini ortaya koymaktır. İçerik analizi kapsamında kategoriler bu amaca uygun olacak şekilde oluşturulmuştur. İçerik analizinde tüm araştırmalar için geçerli olan standartlaştırılmış gruplandırma sistemi bulunmamaktadır. Bu sebeple her araştırmanın kategori sistemi kendi analiz malzemelerinden oluşturulmalıdır. İçerik analizi kapsamında anlamsal olarak üzerinde anlaşılan bilgilerden kategori oluşturulurken üzerinde uzlaşılmayan bilgiler kategoriye dahil edilmez (Gökçe,

2006, s.58-59). Bu çerçevede stratejik yönetim konusunda yazılan tezler incelenerek eğitim düzeyi, yazıldıkları yıl, yazım dili, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu başlıkları, örneklem türü, örneklem sayısı, veri toplama aracı, geçerlilik ve güvenilirlik durumu, hipotez durumu ve araştırma yönteminin ne olduğu sorularına cevap aranmıştır ve bu özelliklere göre gruplandırılmıştır. Stratejik yönetim alanında yazılmış tezlerle ilgili detaylı bilgi verecek olan bu çalışmanın alana katkı sağlaması ve daha sonraki araştırmalara ışık tutması amaçlanmıştır. Stratejik yönetim kavramının güncelliğini koruması ve literatürde konuyla ilgili tezlerin incelendiği kapsamlı çalışmalara rastlanmaması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Örnekleme ve Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın evreni, stratejik yönetim konusunda yazılmış lisansüstü tezlerden oluşmaktadır. YÖK'ün ulusal tez merkezi sayfası aracılığıyla ilgili tezlere ulaşılmıştır. Gelişmiş arama kısmında aranacak kelimeye “stratejik yönetim” anahtar kelimesi yazılmış, tümü seçeneğiyle arama yapılmış ve 950 adet teze ulaşılmıştır. Hangi alanda yazıldığı ayırt edilmeksizin son 10 yıl içinde stratejik yönetim konusunda yazılan tezler çalışma kapsamında incelenmiştir. Son 10 yıl içinde yazılan tezlere ulaşabilmek için yıl kısmına 2010-2020 girilmiş ve tekrar arama yapılması sonucunda 558 adet teze ulaşılmıştır. Daha sonra izinli seçeneği seçilerek arama yapılmış ve 549 adet tezin izinli olduğu görülmüştür ve araştırmaya bu tezler ile devam edilmiştir. Örneklem 2010-2020 yılları arasında stratejik yönetim konusunda yazılmış ve YÖKTEZ' e yüklenmiş 549 lisansüstü tezdendir. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır (Weber, 1989, s.5). İçerik analizinde tarafsız olmak ve sistematik bilgi sunumu dikkat edilmesi gereken iki önemli konu olarak görülmektedir (Koçak & Arun, 2006, s.22). İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s.227). Bu çalışmada ilk olarak bir çerçeve oluşturularak, hangi bilgilerin hangi konu altında değerlendirileceği belirlenmiştir. Örnekleme dahil olan tezler incelendiğinde anlamlı sonuçlar elde edilebilecek şekilde alana katkı sağlayacağı düşünülen veriler çerçevesinde inceleme ölçütleri eğitim düzeyi, yazıldıkları yıl, yazım dili, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu başlıkları, örneklem türü, örneklem sayısı, veri toplama aracı, geçerlilik ve güvenilirlik durumu, hipotez durumu ve araştırma yöntemi olarak belirlenmiştir. Konulara göre gruplama yapılırken tez adı, özet ve içindekiler bölümlerinden yola çıkarak incelenen tezlerde daha çok örgütün faaliyet gösterdiği alana göre stratejik yönetim konusu üzerine çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Bu açıdan örgütün faaliyet gösterdiği sektöre göre konu başlıkları oluşturulmuştur. İlk ve orta öğretim kurumlarıyla ilgili çalışmalar eğitim başlığı altında değerlendirilirken üniversitelere yönelik gerçekleştirilen çalışmaları ayrı gruplandırmanın daha uygun olacağı değerlendirilmiştir. Daha sonra bu konu başlıkları içinde yer alan tezler stratejik yönetimle ilişkili hangi konuyu ele aldığına

göre alt konu başlıklarına göre gruplandırılmıştır. Daha sonra belirlenen kategorilere göre tezler incelenerek veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans ve yüzde olarak gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tezlerin İzin Durumu, Eğitim Düzeyi, Yazıldığı Yıl ve Yazım Dili

İçerik analizinin ilk aşamasında tezlerin izin durumları, hangi eğitim düzeyinde yazıldığı, tezlerin yıllara göre dağılımları ve yazım dili incelenerek veriler Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Tezlerin İzin Durumu, Eğitim Düzeyi, Yazım Dili ve Yazıldığı Yıla Göre Analizi

İzin Durumu	Frekans	(%)	Yazıldığı Yıl	Frekans	(%)
İzinli	549	98,39	2010	59	10,75
İzinsiz	9	1,61	2011	43	7,83
Toplam	558	100	2012	24	4,37
Eğitim Düzeyi	Frekans	(%)	2013	50	9,11
Yüksek Lisans	388	70,67	2014	47	8,56
Doktora	160	29,15	2015	45	8,20
Tıpta Uzmanlık	1	0,18	2016	57	10,38
Toplam	549	100	2017	52	9,47
Yazım Dili	Frekans	(%)	2018	62	11,30
Türkçe	512	93,26	2019	81	14,75
İngilizce	37	6,74	2020	29	5,28
Toplam	549	100	Toplam	549	100

Tablodaki verilere bakıldığında 558 adet tezdten 549’una erişim izni varken 9 teze yazarı tarafından erişim izni verilmemiştir. İzinsiz tezler araştırmaya dahil edilmemiş, 549 tez ile araştırmaya devam edilmiştir. Yapılan inceleme toplam 549 tezdten 388 adet tezin yüksek lisans düzeyinde, 160 adet tezin doktora düzeyinde ve 1 adet tezinde tıpta uzmanlık düzeyinde hazırlanmış olduğunu göstermektedir. Stratejik yönetim konusunda en fazla yüksek lisans düzeyinde tez hazırlandığı tespit edilmiştir. Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde tez sayılarının düzenli bir artış ve azalış göstermediği görülmektedir. Stratejik yönetim konusunda en az tezin 2012 yılında yazıldığı (24 tez); en çok tezin ise 2019 yılında (81 tez) yazıldığı bilgisine ulaşılmıştır. 2020 yılına ait tezlerin henüz sisteme yüklenmemiş olabileceğinden dolayı tez sayısının düşük çıktığı düşünülmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda yıllar arasında tez sayılarında dalgalanmalar görülse de son yıllarda yazılan tez sayısında bir miktar artış olduğu söylenebilir. Tezlerin yazıldığı dillere göre dağılımı incelendiğinde 512 adet tezin Türkçe, 37 adet tezin ise İngilizce yazıldığı görülmektedir. Türkçe yazılan tezler %93,26 gibi büyük bir oranla çoğunluktadır.

Tezlerin Üniversitelere, Enstitülere ve Anabilim Dallarına Göre Analizi

Araştırmanın bu bölümünde tezlerin yazıldığı üniversite, enstitü ve anabilim dalına göre dağılımları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5’te özetlenmiştir.

Tezlerin üniversitelere göre analizi**Tablo 2:** Tezlerin Üniversitelere Göre Analizi

Üniversite	F	(%)	Üniversite	F	(%)
Gazi Üni.	29	5,28	Maltepe Üni.	10	1,82
Marmara Üni.	25	4,55	Türk Hava Kurumu Üni.	10	1,82
İstanbul Teknik Üni.	21	3,83	Dumlupınar Üni.	9	1,64
Sakarya Üni.	21	3,83	İstanbul Ticaret Üni.	9	1,64
Beykent Üni.	20	3,64	Atatürk Üni.	7	1,28
Bahçeşehir Üni.	18	3,28	Düzce Üni.	7	1,28
İstanbul Üni.	17	3,10	İnönü Üni.	7	1,28
Dokuz Eylül Üni.	16	2,91	Okan Üni.	7	1,28
Süleyman Demirel Üni.	14	2,55	Gaziosmanpaşa Üni.	6	1,09
Gebze Teknik Üni.	13	2,37	İstanbul Arel Üni.	6	1,09
Selçuk Üni.	13	2,37	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.	6	1,09
Akdeniz Üni.	11	2,00	Karabük Üni.	6	1,09
Haliç Üni.	10	1,82	Karamanoğlu Mehmetbey Üni.	6	1,09
İstanbul Aydın Üni.	10	1,82	Diğer	205	37,34
İstanbul Gelişim Üni.	10	1,82	Toplam	549	100

Tablo 2 tezlerin üniversitelere göre dağılımını göstermektedir. Stratejik yönetim konusunda en fazla tez yazılan üniversite 29 adet ve % 5,28'lik oran ile Gazi Üniversitesidir. Gazi Üniversitesinden sonra sırasıyla en fazla tez yazılan üniversitelerin Marmara Üniversitesi (% 4,55), İstanbul Teknik Üniversitesi (%3,83), Sakarya Üniversitesi (%3,83) ve Beykent Üniversitesi (%3,64) olduğu görülmektedir. Stratejik yönetim konusunda en fazla tez yazılan üniversitenin bir devlet üniversitesi olduğu da ulaşılan bir diğer veridir. Vakıf üniversiteleri arasında da en çok tez yazılan üniversite Beykent Üniversitesidir. 5 ve daha az sayıda tez yazılan üniversiteler tabloda diğer seçeneğiyle gösterilmiştir. Bu kategoride toplam 85 adet üniversite bulunmaktadır. 5 adet tez yazılan üniversite sayısı 13 addettir. Bu üniversitelerin Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi, Kara Harp Okulu Komutanlığı, Kastamonu Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi olduğu belirlenmiştir. 4 adet tez yazılan üniversite sayısı 8'dir. Bunlar: Yaşar Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Polis Akademisi, Uşak Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'dir. 3 adet tez yazılan üniversite sayısı ise 12'dir. Bu üniversiteler Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi, Çağ Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Harp Akademileri Komutanlığı, KTO Karatay Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Zirve Üniversitesi'dir. 2 adet tez yazılan üniversite sayısı ise 20'dir. Bu üniversitelerin İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, Işık Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel

Sanatlar Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nişantaşı Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ufuk Üniversitesi olduğu tespit edilmiştir. 32 adet üniversitede ise stratejik yönetim konusunda yazılan tez sayısı 1 adettir. Bu üniversitelerin isimleri de şu şekildedir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Altınbaş Üniversitesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Galatasaray Üniversitesi, GATA, Gedik Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Süleyman Şah Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yurtdışı Üniversiteler, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'dir.

Tezlerin üniversite türüne göre analizi

Tablo 3: Tezlerin Üniversite Türüne Göre Analizi

Üniversite Türü	Frekans	Yüzde (%)
Devlet	402	73,23
Vakıf	147	26,77
Toplam	549	100

Tablo 3 incelendiğinde stratejik yönetim konusunda % 73,23 oranında devlet üniversitelerinde % 26,77 oranında da vakıf üniversitelerinde tez yazıldığı görülmüştür.

Tezlerin enstitülere göre analizi

Tablo 4: Tezlerin Enstitülere Göre Analizi

Enstitü Adı	Frekans	Yüzde (%)
Sosyal Bilimler Enstitüsü	452	82,33
Fen Bilimleri Enstitüsü	42	7,65
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	12	2,18
İşletme Enstitüsü	9	1,63
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	9	1,63
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	9	1,63
Savunma Bilimleri Enstitüsü	5	0,91
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü	4	0,73
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	3	0,55
Türkiyat Araştırmaları Bilimleri Enstitüsü	1	0,19
Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü	1	0,19
Yurtdışı Enstitüsü (Erasmus)	1	0,19
Dış Ticaret Enstitüsü	1	0,19
Toplam	549	100

Tablo 4’te stratejik yönetim konusunda yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımı verilmiştir. Tabloyu incelediğimizde bu konuda en fazla % 82,33 oran ve 452 adetle Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tez yazıldığı görülmektedir. En az tez yazılan enstitüler de % 0,19 oran ve 1 adet olmak üzere Türkiyat Araştırmaları Bilimleri Enstitüsü, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yurtdışı Enstitüsü (Erasmus) ve Dış Ticaret Enstitüsüdür.

Tezlerin anabilim dallarına göre analizi

Tablo 5: Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Analizi

Anabilim Dalı	F	%	Anabilim Dalı	F	%
İşletme	317	57,74	Uluslararası Ticaret Hukuku ve AB	2	0,36
Kamu Yönetimi	30	5,46	Bilgi ve Belge Yön.	2	0,36
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	25	4,55	Yönetim Bilimleri	2	0,36
Endüstri Mühendisliği	16	2,91	Yönetim Bilişim Sistemleri	2	0,36
Siyaset Bilimi ve Kamu Yön.	12	2,18	İletişim Bilimleri	1	0,19
Eğitim Bilimleri	11	2,00	Tekstil Eğitimi	1	0,19
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	10	1,81	Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	0,19
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	9	1,63	Rekreasyon Yönetimi	1	0,19
Maliye	7	1,27	Nano Bilim ve Nano Mühendislik	1	0,19
İnşaat Mühendisliği	6	1,08	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi	1	0,19
Strateji Bilimi	5	0,91	Deniz Ulaştırma Mühendisliği	1	0,19
İktisat	5	0,91	Yapı Mühendisliği	1	0,19
Eğitim Yönetimi ve Denetimi	5	0,91	Turizm	1	0,19
Yönetim ve Organizasyon	5	0,91	Peyzaj Mimarlığı	1	0,19
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	5	0,91	Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi	1	0,19
Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi	4	0,72	Bankacılık	1	0,19
Savunma Yönetimi	4	0,72	Ulaştırma ve Lojistik	1	0,19
Beden Eğitimi ve Spor Yön.	4	0,72	Askeri Sağlık Hiz.	1	0,19
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	4	0,72	Toplam Kalite Yön.	1	0,19
Sağlık Yönetimi	4	0,72	Avrupa Çalışmaları	1	0,19
İnsan Kaynakları Yön.	4	0,72	İnsan Hakları	1	0,19
Mimarlık	3	0,54	Tedarik Zinciri Yön. ve Lojistik Yön.	1	0,19
Uluslar Arası İlişkiler	3	0,54	Mühendislik Sist. Mod. ve Tasarımı	1	0,19
İşletme Mühendisliği	3	0,54	Uluslararası Ticaret	1	0,19
Endüstri Ürünleri Tasarımı	3	0,54	Siyaset Bilimi ve Ekonomi	1	0,19
Muhasebe Denetim	3	0,54	Sigortacılık	1	0,19
Teknoloji Yönetimi	3	0,54	Makine Mühendisliği	1	0,19
Sivil Havacılık Yönetimi	3	0,54	Kamu Hukuku	1	0,19
Orman Mühendisliği	2	0,36	Toplam	549	100
Denizcilik İşletmeleri Yönetimi	2	0,36			

Daha sonra stratejik yönetim konusunda yazılan tezler anabilim dallarına göre incelenmiştir. Toplam 58 farklı anabilim dalında bu konuda tez yazılmıştır. En çok tez yazılan anabilim dalınının 317 adet ve %57,74 oranla İşletme Anabilim Dalı olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Tezlerin Konu Başlıklarına Göre Analizi

Araştırmanın bu bölümünde tezler konu başlıklarına göre sınıflandırılmıştır. Tablo 6’da tezler konu başlıkları içinde alt konu başlıklarına göre de incelenmiştir. Tablo 7’de alt konu başlıklarının toplam tezler içindeki dağılımı genel olarak değerlendirilmiştir.

Tezlerin konu başlıkları ve konu başlıkları içinde alt konu başlıklarının analizi

İlk aşamada ana konu başlıkları belirlenip daha sonra alt konu başlıklarının dağılımları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 6’da derlenmiştir.

Tablo 6: Tezlerin Konu Başlıklarına Göre Analizi

Konu Başlıkları	F	%	Konu Başlıkları	F	%
İşletmelerde Stratejik Yönetim			Üniversitelerde Stratejik Yönetim		
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	46	16,54	Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	5	20,825
Str.Yön. Uygulamaları	34	12,23	Str. Planlama	5	20,825
Str. Yönetim Biçimi	28	10,07	Str. Yönetim Biçimi	3	12,5
Str. İnsan Kaynakları Yön.	26	9,35	Str. Yönetim Süreci	3	12,5
Str. Yönetim Süreci	15	5,40	Str.Yön. Uygulamaları	3	12,5
Str. Yönetim Araçları	14	5,03	Str. Yön. Uygul. Sür. Karşılaşılan Sorunlar	1	4,17
Str. Maliyet Yönetimi	13	4,67	Str. Yönetim Dersinin Nitelikleri	1	4,17
Str. Yönetim İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	13	4,67	Str. Liderlik	1	4,17
Str. Yönetimin Rolü	11	3,96	Model Önerisi/Analizi	1	4,17
Str. Yönetimin Sürdürülebilirliğe Etkisi	11	3,96	Str. İnsan Kaynakları Yön.	1	4,17
Halkla İlişkiler ve Str. Yönetim	10	3,60	Toplam	24	100
Str. Karar Alma Süreci	10	3,60			
Model Önerisi/Analizi	10	3,60	Kamu Kurumlarında Str. Yönetim		
Str. Marka Yönetimi	8	2,88	Str. Yön. Uygulamaları	11	50
Str. Liderlik	7	2,52	Str. Planlama	4	18,18
Str. Planlama	6	2,16	Model Önerisi/analizi	2	9,09
Str. Planlama Yaklaşımı	6	2,16	Str. Yön. İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	2	9,09
Str. Yön. Avantajları	5	1,80	Str. Yönetimin Rolü	2	9,09
Str. Yön. Uygul. Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	3	1,08	Str. Karar Alma Süreci	1	4,55
Str. Yönetimin Önemi	2	0,72	Toplam	22	100
Toplam	278	100			
Belediyelerde Str. Yönetim			Ulaşım Sektöründe Str. Yönetim		
Str. Planlama	23	42,59	Str. Yön. Uygulamaları	6	37,5
Str. Yön. Uygul. Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	5	9,26	Str. Planlama Yaklaşımı	3	18,75
Str. Yön. Uygulamaları	5	9,26	Str. Yönetim Biçimi	2	12,5
Str. Yönetimin Rolü	5	9,26	Performans Yönetimi	2	12,5
Model Önerisi/Analizi	4	7,41	Str. Yönetimin Rolü	1	6,25
Str. Planlama Yaklaşımı	3	5,56	Str. İnsan Kaynakları Yönetimi	1	6,25
Str. Kent Yönetimi	3	5,56	Str. Maliyet Yönetimi	1	6,25
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	2	3,70	Toplam	16	100

Str. Yönetim Araçları	2	3,70			
Str. Yönetim Süreci	1	1,85	Aile Şirketlerinde Str. Yönetim		
Str. Liderlik	1	1,85	Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	4	33,34
Toplam	54	100	Kurumsallaşma ve Str. Yönetim	3	25
Sağlık Kurumlarında Str. Yönetim			Str. Yönetimin Rolü	2	16,67
Str. Yön. Uygulamaları	7	17,95	Str. İnsan Kaynakları Yönetimi	1	8,33
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	6	15,38	Str. Yön. İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	1	8,33
Str. Yönetim Araçları	5	12,82	Str. Yönetim Süreci	1	8,33
Str. Yönetim Süreci	5	12,82	Toplam	12	100
Str. Maliyet Yönetimi	4	10,26			
Str. Liderlik	3	7,70	Bankacılık Sektöründe Str. Yönetim		
Str. Yönetime İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	3	7,70	Str. Yön. Uygulamaları	3	37,5
Model Önerisi/Analizi	2	5,13	Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	3	37,5
Str. Yön. Avantajları	1	2,56	Performans Yönetimi	1	12,5
Str. Planlama	1	2,56	Str. Liderlik	1	12,5
Str. İnsan Kaynakları Yön.	1	2,56	Toplam	8	100
Str. Yön. Uygul. Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	1	2,56			
Toplam	39	100	Kamu Mali Yönetiminde Str. Yön.		
Eğitim Kurumlarında Str. Yönetim			Str. Maliyet Yönetimi	4	80
Müdürlerin/Öğretmenlerin Str. Yönetim Algıları	11	34,37	Performans Yönetimi	1	20
Str. Liderlik	7	21,88	Toplam	5	100
Str. Planlama	4	12,5			
Str. Karar Alma Süreci	3	9,37	Spor İşletmelerinde Str. Yönetim		
Str. Yön. Uygulamaları	3	9,37	Str. Yön. Uygulamaları	3	75
Str. Yön. Uygul. Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	2	6,25	Str. Planlama	1	25
Str. İnsan Kaynakları Yön.	1	3,13	Toplam	4	100
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	1	3,13			
Toplam	32	100	Emniyet Gen. Müdür. Str. Yönetim		
Konaklama İşl. Str. Yönetim			Str. Planlama	1	100
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	6	20,69	Toplam	1	100
Str. Yönetim Süreci	5	17,24			
Str. Yönetim Araçları	4	13,79	Diğer	25	100
Model Önerisi/Analizi	4	13,79	Genel Toplam	549	100
Str. Maliyet Yönetimi	3	10,34			
Str. Yön. İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	2	6,90			
Str. Yönetimin Rolü	2	6,90			
Str. Yönetim Biçimi	1	3,45			
Str. Planlama Yaklaşımı	1	3,45			
Str. Yön. Uygulamaları	1	3,45			
Toplam	29	100			

Tablo 6' da stratejik yönetim konusunda yazılan tezler ana ve alt konu başlıklarına göre sınıflandırılmıştır. Ana konu başlıklarına göre bakıldığında 278 adet ile en fazla işletmelerde stratejik yönetim konusunda lisansüstü tez yazıldığı görülmüştür. İşletmelerde stratejik yönetim konusunun alt konu başlıklarının dağılımında ise 46 adet tez ile en fazla stratejik yönetimin işletme/çalışan performansına etkisi konusunda tez yazıldığı görülmektedir. Daha sonra en fazla tez yazılan konuların sırasıyla stratejik yönetim uygulamaları, stratejik yönetim biçimi ve stratejik insan kaynakları yönetimi olduğu tespit edilmiştir. Belediyelerde stratejik yönetim konusu en fazla tez yazılan ikinci konudur. Toplamda bu ana konu başlığında 54 adet lisansüstü tez yazılmıştır. Tablo 6, 23 adet tezle en çok stratejik planlama alt konusunda tez yazıldığı sonucunu göstermektedir. Sağlık kurumlarında stratejik yönetim konusunda 39 adet tez yazılmıştır. Alt konu başlığına bakıldığında en çok 7 adet tezle stratejik yönetim uygulamaları konusunda tez yazıldığı görülmektedir. Bu konu başlığının altında ikinci olarak en fazla tez yazılan alt konu başlığı 6 adet tezle stratejik yönetimin işletme/çalışan performansına etkisi hakkında olduğu tespit edilmiştir. Eğitim kurumlarında stratejik yönetim konu başlığında toplamda 32 adet lisansüstü tez yazılmıştır. Alt konu başlıklarına göre de 11 adet tezle en çok müdürlerin/öğretmenlerin stratejik yönetim algıları konusunda tez yazıldığı görülmektedir. Konaklama işletmelerinde stratejik yönetim konusunda 29 adet tez yazılmıştır. Alt konu başlıklarına göre en fazla 6 adet tezle stratejik yönetimin kurum/çalışan performansına etkisi konusunda yazıldığı, bu konuyu sırasıyla stratejik planlama süreci (5 adet), stratejik yönetim araçları (4 adet) ve model önerisi/analizi (4 adet) konularının takip ettiği görülmektedir. Üniversitelerde stratejik yönetim konusunda 24 adet tez yazılmıştır. Bu konunun alt konu başlıkları incelendiğinde en çok stratejik yönetimin kurum/çalışan performansına etkisi ve stratejik planlama konularında (5 adet) tez yazıldığı görülmüştür. Kamu kurumlarında stratejik yönetim konusunda toplamda 22 adet tez yazılmıştır. En fazla tez yazılan alt konu başlığı stratejik yönetim uygulamalarıdır. Bu konuda toplamda 11 adet tez yazılmıştır. Ulaşım sektöründe stratejik yönetim konusunda 16 adet tez yazılmıştır. Bu alanda 6 adet tezle en fazla ele alınan konunun stratejik yönetim uygulamaları olduğu görülmektedir. Aile şirketlerinde stratejik yönetim konusunda 12 adet lisansüstü tez bulunmaktadır. Stratejik yönetimin kurum/çalışan performansına etkisi alt konusunda 4 adet tez yazılmıştır. Bu konunun aile şirketleri konu başlığının altında en fazla tez yazılan alt konu olduğu görülmektedir. Bankacılık sektöründe stratejik yönetim konusunda 8 adet tez bulunmaktadır. Bu konunun alt konu başlıklarına bakıldığında 3 adet tezle en çok tez yazılan konu stratejik yönetim uygulamalarıdır. Kamu mali yönetiminde stratejik yönetim konusunda da toplamda 5 adet tez yazıldığı görülmektedir. Tezlerin alt konu başlıklarına göre dağılımları incelendiğinde stratejik maliyet yönetimi konusunda 4 adet, performans yönetimi konusunda da 1 adet tez yazıldığı tespit edilmiştir. Tez konularından biri de spor işletmelerinde stratejik yönetimdir ve bu konuda toplam 4 adet tez yazılmıştır. 3 adet tezin stratejik yönetim uygulamaları; 1 adet tezinde stratejik planlama alt konu başlığında yazılmış olduğu tespit edilmiştir. Emniyet

genel müdürlüğünde stratejik yönetim konusunda da 1 adet tez yazıldığı görülmektedir.

Tezlerin alt konu başlıklarına göre analizi

Tablo 7: Tezlerin Alt Konu Başlıklarına Göre Analizi

Alt Konu Başlıkları	Frekans	%
Str. Yönetim Uygulamaları	76	13,84
Str. Yön. İşletme/Çalışan Performansına Etkisi	73	13,30
Str. Planlama	45	8,20
Str. Yönetim Biçimi	34	6,19
Str. İnsan Kaynakları Yönetimi	31	5,65
Str. Yönetim Süreci	30	5,46
Str. Yönetim Araçları	25	4,55
Str. Maliyet Yönetimi	25	4,55
Str. Yönetimin Rolü	23	4,19
Model Önerisi/Analizi	23	4,19
Str. Yön. İlişkin Yönetici/Çalışan Algısı	21	3,82
Str. Liderlik	20	3,64
Str. Karar Alma Süreci	14	2,55
Str. Planlama Yaklaşımı	13	2,37
Str. Yön. Uygul. Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	12	2,19
Str. Yönetimin Sürdürülebilirliğe Etkisi	11	2,00
Müdürlerin/Öğretmenlerin Str. Yönetim Algıları	11	2,00
Halkla İlişkiler ve Str. Yönetim	10	1,82
Str. Marka Yönetimi	8	1,46
Str. Yönetimin Avantajları	6	1,10
Performans Yönetimi	4	0,73
Str. Kent Yönetimi	3	0,55
Kurumsallaşma ve Str. Yönetim	3	0,55
Stratejik Yönetimin Önemi	2	0,36
Str. Yönetim Dersinin Nitelikleri	1	0,19
Diğer	25	4,55
Toplam	549	100

Tablo 7’de tezlerin alt konu başlıklarına göre toplam tezler içindeki dağılımına yer verilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde stratejik yönetim uygulamaları 76 adet ve %13,84 oranla en fazla çalışılan alt konu olmuştur. Bunu 73 adet ve % 13,30 oranla stratejik yönetimin işletme/çalışan performansına etkisi takip etmiştir. Üçüncü sırada ise stratejik planlamanın (45 adet) yer aldığı görülmektedir.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Analizi

Araştırmanın bu bölümünde yazılmış olan tezler araştırma yöntemine göre detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu başlık altında, değerlendirilen tüm tezler örneklem sayısı, örneklem türü, araştırma yöntemi, veri toplam yöntemi, hipotez durumu, güvenilirlik ve geçerlilik dağılımları da göz önüne alınarak analiz edilmiştir. Veriler Tablo 8’de bir araya getirilmiştir.

Tablo 8: Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Analizi

Örneklem Sayısı	F	%	Araştırma Yöntemi	F	%
1-100	310	56,46	Nitel	256	46,63
101-200	95	17,30	Nicel	256	46,63
201-300	54	9,84	Nitel + Nicel	9	1,64

301-400	27	4,92	Literatür Taraması	28	5,10
401-500	18	3,28	Toplam	549	100
501 ve üstü	17	3,10			
Örneklem Yok	28	5,10	Veri Toplama Yöntemi	F	%
Toplam	549	100	Yüz Yüze Anket	230	41,89
Örneklem Türü	F	%	İçerik Analizi	130	23,67
Yönetici			Görüşme	58	10,56
Kurum/İşletme Yöneticileri	108	66,66	Örnek Olay Analizi	34	6,19
Hastane Yöneticileri	20	12,35	Online Anket	18	3,28
Otel Yöneticileri	15	9,26	Anket + Görüşme	9	1,64
Yerel Yönetimdeki Yöneticiler	11	6,79	Online Anket + Yüz Yüze Anket	8	1,46
Banka Yöneticileri	4	2,47	Karşılaştırmalı Analiz	8	1,46
Spor Kulübü Yöneticileri	4	2,47	Swot Analizi	7	1,27
Toplam	162	100	Görüşme + İçerik Analizi	5	0,91
Personel	F	%	Örnek Olay + Görüşme	4	0,73
Kurum/İşletme Çalışanları	72	62,61	Odak Grup Görüşmesi	3	0,54
Belediye Personelleri	11	9,56	Delphi Tekniği	3	0,54
Üniversite Personelleri (Memur)	8	6,96	Gözlem	1	0,19
Ulaşım Sektörü Çalışanları	7	6,08	Benchmarking	1	0,19
Otel Personelleri	6	5,22	Bibliyometrik analiz	1	0,19
Sağlık Çalışanları	5	4,35	Oran Analizi	1	0,19
Banka Personelleri	3	2,61	Yok	28	5,10
Emniyet Mensubu Çalışanları	3	2,61	Toplam	549	100
Toplam	115	100			
Eğitimciler	F	%	Hipotez Durumu	F	%
Öğretmenler	17	45,95	Var	224	40,80
Akademisyenler	9	24,32	Yok	239	43,54
Okul Müdürleri	6	16,22	Soru	86	15,66
Milli Eğitim Müdürleri	5	13,51	Toplam	549	100
Toplam	37	100			
Diğer Örneklem Türleri	F	%	Güvenilirlik	F	%
Kurum Dokümanları /Raporlar/Uygulamalar	169	71,92	Var	207	37,70
Personel + Yönetici	21	8,94	Yok	342	62,30
Vatandaşlar	6	2,56	Toplam	549	100
Öğrenciler	5	2,12			
Müşteriler	5	2,12	Geçerlilik	F	(%)
Personel + Yönetici + Vatandaş	1	0,43	Var	146	26,60
Belirtilmemiş/Yok	28	11,91	Yok	403	73,40
Toplam	235	100	Toplam	549	100
Genel Toplam	549	100			

Tablo 8’de yer alan tezlerin örneklem sayısına göre dağılımına bakıldığında, 310 adet ve 56,46 gibi yüksek bir oranla en fazla 1-100 arası örneklem kullanıldığı görülmektedir. 101-200 arası kullanılan örneklem 95 olduğu görülürken, 501 ve üstünde örneklem kullanılan tez sayısı ise 17 adettir. 28 adet tezde ise örneklem bulunmamaktadır. Lisansüstü tezlerde yer alan örneklem türleri de araştırmamız kapsamında incelenmiştir. Örneklem türlerinin bazıları kendi içinde alt gruplara ayrılmıştır. Genel olarak tezlerde yer alan örneklem türleri yöneticiler, personeller, eğitimciler, vatandaşlar, öğrenciler, müşteriler ve kurum dokümanları olarak tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerde en fazla yer alan örneklem türünün kurum dokümanları/raporlar/uygulamalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İçerik analizi yönteminin çok sayıda tezde kullanılmış olmasının bu örneklem türünün fazla

olmasında etkili olduğu görülmüştür. İkinci olarak en fazla kullanılan örneklem türünün 162 adetle yöneticiler olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımları incelendiğinde nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin ayrı ayrı 256 adet tezde eşit sayıda kullanıldığı görülmüştür. Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı tez sayısı ise 9'dur. 28 adet tezde ise literatür taraması yapılmış olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 230 adet ve % 41,89 oranla en fazla yüz yüze anket yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Yüz yüze anketten sonra en çok kullanılan yöntemlerin sırasıyla içerik analizi (130 adet), görüşme (58 adet) ve örnek olay analizi (34 adet) olduğu görülmektedir. 28 adet tezde herhangi bir veri toplama yönteminin kullanılmadığı görülmüştür. 224 adet tezde hipotez kullanılırken 239 adet tezde hipotez bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 86 adet tezde ise araştırma sorusuna yer verilmiştir. Tezler güvenilirlik bakımından da incelenmiştir. Tablo 8'e baktığımızda 207 adet tezde güvenilirlik analizine yer verilirken, 342 adet tezde güvenilirlikten bahsedilmemiş olduğu görülmektedir. Son olarak tezler geçerlilik bakımından incelenmiştir. 403 gibi yüksek sayıdaki tezde geçerliliğe yer verilmemiştir. 146 adet tezde ise geçerliliğe yer verilmiştir.

Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, örgütler için önemi her geçen gün artan bir yönetim tekniği olan stratejik yönetim konusunda 2010-2020 yılları arasında yazılmış ve çalışmanın gerçekleştirildiği 2020 Aralık ayı itibarıyla sisteme yüklenmiş ve erişime açık olan 549 adet lisansüstü tez taranmıştır. İçerik analizi ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre 549 adet lisansüstü tezdən 388 adet tez yüksek lisans düzeyinde, 160 adet tez doktora düzeyinde ve 1 adet tezinde tıpta uzmanlık düzeyinde yazıldığı tespit edilmiştir. Stratejik yönetim konusunda yüksek lisans düzeyinde yazılan tez sayısının doktora düzeyinde yazılan tezlerin iki katından daha fazla olduğu görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde bu konu daha çok çalışılmıştır. Bu çalışma sonucuyla benzer olarak Çilingir'in (2017) gerçekleştirdiği çalışmada farklı bir konuda yüksek lisans düzeyinde daha yüksek miktarda tez yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebini ülkemizde yüksek lisans tez hazırlama oranının doktoradan daha fazla olmasına ve yüksek lisansın doktora geçmek için bir basamak olmasına bağlamaktadır. Bu araştırma sonucuna göre de aynı değerlendirme yapılabilir. Yıllara göre tezlerin dağılımına bakıldığında 2010'dan 2015'e kadarki yıllarda yazılan tez sayılarında bir dalgalanma söz konusu iken 2017 yılında bir önceki yıla göre çok fark olmamakla birlikte daha az sayıda tez yazılmıştır. 2017 yılı dışında 2015'ten 2019'a kadarki yıllarda yazılan tez sayılarının bir önceki yıla göre artış gösterdiği görülmüştür. Buna göre stratejik yönetim konusunun örgütler için her geçen gün öneminin artmasıyla araştırmacılar tarafından da daha fazla tercih edilmeye başlandığı düşünülmektedir. 2020 yılında yazılan tezlerin tamamı sisteme yüklenmemiş olabileceğinden araştırmamız sırasında ulaşılan tez sayısı 29'dur. 549 adet tezdən 512 adedinin Türkçe, 37 adet tezinde

İngilizce yazıldığı tespit edilmiştir. Bu iki dil dışında farklı bir dilde yazılan tez mevcut değildir.

Araştırma kapsamında ulaşılan bir diğer veri, tezlerden 402 adedinin devlet üniversiteleri, 147 adedinin vakıf üniversitelerinde yazıldığıdır. En fazla tez yazılan devlet üniversitesinin Gazi Üniversitesi olduğu görülürken, en fazla tez yazılan vakıf üniversite ise Beykent Üniversitesi'dir. Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi gibi köklü ve gelişmiş üniversitelerin ilk üçte yer aldığı görülmüştür. Stratejik yönetim konusunda en fazla tez yazılan enstitü ise yüksek bir oranla Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. Bu sonucun Ertürk ve Gökçe (2019) ve Aktan'ın (2014) çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar ile uyumlu olduğu görülmüştür. Anabilim dalına göre incelediğimizde 58 farklı anabilim dalında tez yazılmış olduğu, 317 adet tezin İşletme Anabilim Dalında yazıldığı görülmüştür. Farklı alanlarda da çalışılmış olmakla birlikte en çok tezin sosyal bilimler alanında olduğu görülmüştür. Konu itibarıyla değerlendirildiğinde bu sonucun doğal olduğu söylenebilir. İleride yazılacak tezlerde farklı alanlarda bu konuya yönelik çalışmalara ağırlık verilerek alana katkı sağlanması önerilebilir.

Hussey stratejiyi, bir örgütün kendisi için uygun olacak alternatifleri seçmesi şeklinde tanımlamaktadır. Herhangi bir örgüt için geçerli olabilecek pek çok alternatif mevcuttur ve bunların tanımlanması ve analizi karmaşıktır. Örneğin üç yıl içinde karını ikiye katlamayı hedefleyen bir çiftçinin nispeten küçük bir stratejik sorunu dikkate alındığında bile çok fazla alternatif geçerli olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında büyük örgütler çok daha fazla seçenekle karşılaşmaktadır. Ayrıca strateji olası alternatiflerin yazıya dökülmesinden çok daha fazlasını ifade etmektedir. Alternatifler değerlendirilirken örgütün sınırlarına ve etik kurallara dikkat edilmesi, kurumsal değerlendirme sonuçlarının dikkate alınması, örgütün zayıf yönlerine göre bazı alternatiflerin tercih edilmemesi ve örgüt çevresinin değerlendirilmesi gerekir (Hussey, 1998, s.297). Buna göre stratejik yönetim örgütün yapısına, faaliyette olduğu alana yönelik olarak gerçekleştirildiğinde daha etkili olacağından çalışmamızda "stratejik yönetim" anahtar kelimesi aratılarak ulaşılan tezler ilk olarak örgütün faaliyette bulunduğu alana göre ana konu başlıklarına ayrılmış daha sonra stratejik yönetimle ilişkili konular çerçevesinde alt konu başlıklarına göre gruplandırılmıştır. Elde edilen sonuca göre en fazla işletmelerde stratejik yönetim daha sonra sırasıyla belediyelerde stratejik yönetim, sağlık kuruluşlarında stratejik yönetim ve eğitim kurumlarında stratejik yönetim konularında en fazla tez yazıldığı tespit edilmiştir. Ertürk & Gökçe (2019) çalışmalarında elde ettikleri sonuca göre stratejik liderlik konusuyla ilgili en çok çalışılan alanları eğitim, sağlık ve özel sektör olarak belirlemişlerdir. Bu sonuç açısından benzerlik söz konusudur. Theodore ve arkadaşları 2010 yılında kamu sektöründe stratejik planlama ve stratejik yönetim alanında yapılan çalışmalarını incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri araştırmaları çerçevesinde 34 makaleyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda stratejik yönetim konusundaki çalışmaların çoğunun stratejik plan formülasyonu, stratejik içerik ve stratejilerin uygulanması konularına odaklandığı sonucuna ulaşmışlardır. Yönetim süreciyle ilgili genelde tek

bir aşamaya odaklanıldığı, stratejik planlama süreciyle örgütsel sonuçlar arasında bağlantılara nadiren yer verildiğine, mevcut araştırmaların çoğunun performans algıları ile sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir (Theodore vd., 2010, ss.540-541). Bu çalışmada stratejik yönetim konusunda yazılan tezlerin özel, kamu ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar olmak üzere farklı örgütler bağlamında ele alındığı, işletmeler başta olmak üzere eğitim, sağlık, turizm, güvenlik, ulaşım, yerel yönetimler gibi alanlarda çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Stratejik yönetimle ilişkili alt konular olarak gruplandırılan konular değerlendirildiğinde en fazla tez yazılan alt konu başlıklarının sırasıyla stratejik yönetim uygulamaları, stratejik yönetimin işletme/çalışan performansına etkisi, stratejik planlama, stratejik yönetim biçimi, stratejik insan kaynakları yönetimi ve stratejik yönetim süreci olduğu görülmüştür. Genellikle bu konular üzerinde yoğun olarak çalışıldığı dikkat çekmektedir.

Tezler örneklem türüne göre incelendiğinde en fazla kullanılan örneklem türünün kurum dokümanları/raporlar/uygulamalar olduğu tespit edilmiştir. İkinci olarak en fazla kullanılan örneklem türü yöneticilerken, üçüncü sırada personeller, dördüncü sırada eğitimciler yer almaktadır. Bu gruplar kendi içinde alt gruplara ayrılarak detaylı incelenmiştir. Yöneticiler arasında en fazla işletme yöneticileri yer alırken daha sonra sırasıyla hastane yöneticileri, otel yöneticileri, yerel yönetimlerdeki yönetici pozisyonundakiler, banka yöneticileri ve spor kulübü yöneticilerinin örneklem türü olarak seçildiği bilgisine ulaşılmıştır. Personellerin kendi içinde dağılımına baktığımızda, en fazla kullanılan en aza doğru sırasıyla kurum personelleri, belediye personelleri, üniversite personelleri, ulaşım sektörü çalışanları, otel personelleri, sağlık çalışanları, banka personelleri ve emniyet mensupları şeklindedir. Eğitimciler arasında en fazla kullanılan örneklem türü öğretmenler olurken, daha sonra sırasıyla akademisyenler, okul müdürleri ve milli eğitim müdürleri yer almaktadır. Çalışmada ele alınan tezlerin 21 adedinde çalışan ve yöneticilerin birlikte örneklem olarak kullanıldığı görülmüştür. Stratejik yönetim çerçevesinde kurumun yöneticileri, çalışanları, müşteriler ve tüm paydaşlar olmak üzere ilişkili olduğu bütün gruplar örneklem olarak seçilebilir. Araştırma kapsamındaki tezlerde çoğunlukla kurum dokümanları, yöneticiler ve çalışanlar örneklem olarak seçilmiştir. Bunun yanı sıra vatandaşlar, öğrenciler ve müşterilerin de örneklem olarak kullanıldığı tezler mevcuttur.

Tezlerde büyük bir çoğunlukla kullanılan örneklem sayısı 1-100 arası olmuştur. Görüşme, doküman analizi, örnek olay analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinden fazlaca yararlanılmış olmasının örneklem sayısının düşük olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma yöntemlerine göre tezler incelendiğinde, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin ikisinin de 256 adet tezde eşit sayıda kullanıldığı tespit edilmiştir. 28 adet tezde literatür taraması gerçekleştirilmiştir. 9 adet tezde ise nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Theodore ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmanın bir diğer sonucuna göre, stratejik planlama ve stratejik yönetim araştırmalarında hem nicel hem nitel araştırmanın birlikte kullanılmasının daha etkili

bir yöntem olacağı düşünülmektedir. Nitel araştırmalar nedenselliğe ulaşmanın bir yolu olarak görülürken derinlemesine vaka çalışmalarıyla da kapsamlı bir araştırma gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Aktan'ın (2014) stratejik planlama alanında yapılan tezleri incelediği çalışma sonucuna göre örnekleme oluşturan tezlerde en fazla nitel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmada ise nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin eşit sayıda kullanıldığının tespit edilmiş olması sebebiyle sonuçlar farklılık göstermektedir. İncelenen tezlerde veri toplama yöntemlerinde 230 adet yüz yüze anket kullanılmıştır. Yüz yüze anketi 130 adetle içerik analizi, 58 adetle görüşme, 34 adetle örnek olay analizi, 18 adetle de online anket takip etmektedir. En yüksek olanlar sıralandığı gibiyken gözlem, odak grup görüşmesi gibi araştırma yöntemlerinin de kullanıldığı görülmüştür. Stratejik yönetim konusunda yazılan bu tezlerin 7'sinde swot analizi, 3'ünde delphi tekniği ve 1'inde de benchmarking uygulandığı görülmüştür.

Tezler hipotez durumuna göre incelendiğinde, stratejik yönetim konusunda yazılan lisansüstü tezlerin 224 adedinde hipotez kullanılırken, 239 adedinde hipotez kullanılmamıştır. 86 adet tezde ise araştırma sorusuna yer verilmiştir. Güvenirlilik ve geçerlilik açısından incelendiğinde ise, tezlerde daha çok güvenilirliğe yer verilirken geçerliliğin daha düşük sayıdaki tezde yer aldığı ulaşılan bir diğer sonuçtur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda dünyayı etkisi altına alan teknolojik gelişme ve değişimler stratejik yönetimin pazar fırsatlarını genişletmiş olmakla birlikte rekabet ve tehditleri de artırmıştır (Sadler, 2003, s.141). Bunun sonucunda örgütlerin yönetim anlayışlarında da değişiklikler meydana gelmiş, örgütleri derinden etkileyen stratejik yönetim anlayışının önemi her geçen gün artan bir aşamaya gelmiştir. Örgütün tamamını içine alan stratejik yönetim, uzun vadeli hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlamakta, örgütün üstün ve zayıf yönlerinin farkında olarak doğru stratejiler belirlemesine yön vermektedir. Bu çalışmada da örgütler için önemli bir konumdaki stratejik yönetimle ilgili yazılan lisansüstü tezler incelenmiş ve 2010-2020 yılları arasında yazılan tezlerin genel bir profili ortaya konmaya çalışılmıştır.

Daha önce bahsetmiş olduğumuz benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile bu çalışmada elde edilen sonuçlardan eğitim türü, yazım dili, enstitü, anabilim dalı gibi özellikler benzerlik gösterirken üniversite, konu, araştırma yöntemi açısından sonuçlarda farklılıklar mevcuttur. Bunun sebebinin anahtar kelime olarak "stratejik yönetim" kelimesini seçen çalışmanın mevcut olmaması, farklı tarih aralığında yazılan tezlerin ele alınması ve örneklem büyüklüğü olduğu düşünülmektedir. Ayrıca diğer çalışmalarda hipotez kullanılıp kullanılmadığı, geçerlilik ve güvenilirlik durumları açısından inceleme yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışma bunlarla ilgili verilere yer vermesi açısından önemlidir. 549 adet tezin incelenmesine yer vermesi sebebiyle örneklem büyüklüğü açısından da diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. 2010-2020 yılları arasında stratejik yönetim konusunda yazılan tezleri yazım yılı, eğitim düzeyi, üniversite, enstitü, anabilim dalı,

yazım dili gibi özelliklerle birlikte konu başlıkları, örneklem türü, üniversite türü, örneklem sayısı, veri toplama aracı, geçerlilik ve güvenilirlik durumu, hipotez durumu ve araştırma yöntemine göre incelenmiştir. Çok sayıda özelliği ortaya koyması ve daha güncel olması açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Stratejik yönetim ve ilişkili konular üzerinde çalışmalar yapmak, uzmanlaşmak isteyen araştırmacılara katkı sağlaması açısından tezlerde ele alınan konuların ilk olarak araştırmanın gerçekleştirildiği sektöre göre değerlendirilmiş olması, daha sonra üzerinde yoğunlaşılan alt konulara göre detaylandırılmış olması çalışmayı diğer araştırmalardan ayıran bir diğer özelliktir. Bu çalışmanın önümüzdeki yıllarda stratejik yönetim konusunda çalışma yapacak araştırmacılar için bir kaynak sağladığı düşünülmektedir. Araştırmacılara daha az çalışılan konulara yönelik çalışmalara ağırlık vermeleri tavsiye edilebilir.

Ayrıca 2010-2020 yıllarında yazılmış ve YÖKTEZ' e yüklenmiş tezleri kapsamı çalışmanın önemli bir kısıtlılığı olarak değerlendirilebilir. Bu konuda yapılacak gelecek çalışmalarda daha da geriye dönük olacak şekilde, stratejik yönetim konusunda yazılmış tüm izinli tezler ve literatürde yer alan makaleleri de içine alarak konunun hangi boyutlarıyla araştırıldığının ortaya konması açısından tavsiye edilebilir. Uluslararası literatürde yer alan çalışmaları da araştırmaya dahil ederek araştırma bir üst boyuta taşınabilir. Böylece stratejik yönetim konusunun hangi noktalarda daha fazla araştırmaya açık olduğu ortaya konularak konuyla ilgili çalışmalara rehberlik sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Acar, A. (2003). Stratejik yönetim ve kamuda uygulanan stratejiler. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 1-15.

Acar, S. (2018). Stratejik insan kaynakları yönetimi konusunda yapılan tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5(29), 3672-3683.

Akgemci, T. & Güleş, H. K. (2010). *İşletmelerde stratejik yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Aktan, C.C. (2008). *Stratejik yönetim ve stratejik planlama*. https://www.researchgate.net/publication/318700935_Stratejik_Yonetim_ve_Stratejik_Planlama (Erişim Tarihi:20.02.2021).

Aktan, O. (2014). Stratejik planlama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 12-31.

Bakoğlu, R. (2010). *Çağdaş stratejik yönetim*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Barca, M. (2005). Stratejik yönetim düşüncesinin evrimi: Bilimsel bir disiplinin oluşum hikayesi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 7-38.

Barca, M. (2009). *Stratejik Yönetim Düşüncesinin Gelişimi*. Ankara Sanayi Odası Aylık Yayın Organı, Nisan/Mayıs/Haziran, 34-52.

Baykal, T. (2018). Örgütlerde etkinlik ve etkililik için stratejik yönetim ve stratejik planlama. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(2), 151-160.

Chandler, A. D. (1962). *Strategy and structure: Chapters in the history of the industrial enterprise*. Cambridge: The MIT Press.

Cherunilam, F. (2015). *Business policy and strategic management: Text and cases*. Himalaya Publishing House.

Çelik, V. (1994). *Etkili bir okul için stratejik yönetim*. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 28-34.

Çilingir, A. (2017). İletişim alanında içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(1), 148-160.

Dalay, İ. (2013). *Stratejik Yönetim*. <http://ismaildalay.blogspot.com/2013/11/stratejik-yonetim.html> (Erişim Tarihi:24.02.2021).

Demir, C. & Yılmaz, M.K. (2010). Stratejik planlama süreci ve örgütler açısından önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 69-88.

Diñer, Ö. (1998). *Stratejik yönetim ve işletme politikası*. İstanbul: Beta Yayınevi.

DPT (2006). *Kamu idareleri için stratejik planlama kılavuzu*. 2. Sürüm. http://www.yapi.hacettepe.edu.tr/dosyalar/stratejik_planlama_klavuzu.pdf, (Erişim Tarihi: 23.02.2021).

Eren, E. & Timur, N. (2006). *Stratejik Yönetim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Ertürk, E. & Gökçe, Ş. (2019). Türkiye’de stratejik liderlik alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(3), 165-182.

Gınter, M.P. & Duncan W.C. & Swayne, L.E. (2018). *Stratejic management of health care organizations*. New Jersey: Wiley.

Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Güçlü, N. (2003). *Stratejik yönetim*. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23 (2), 61-85.

Gürer, H. (2006). Stratejik planlamanın temelleri ve Türk kamu yönetiminde uygulanmasına yönelik öneriler., *Sayıştay Dergisi*, (63), 91-105.

Hussey, D. (1998). *Stratejic management from theory to implementation*. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Koçak, A. & Arun, Ö. (2006). *İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 21-28.

Morden, T. (2016). *Principles of strategic management*. USA: Ashgate

Özer, M.A. (2015). *İşletmelerde stratejinin önemi üzerine değerlendirmeler. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (14), 69-84.

Özgür, H. (2004). Kamu örgütlerinde stratejik yönetim. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Der.), *Çağdaş Kamu Yönetimi II* içinde (ss. 1-33). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sadler, P. (2003). *Strategic management*. US: Kogan Page Limited.

Sobacı, M. Z. (2008), Stratejik yönetim ve Türk kamu yönetiminde uygulanabilirliği üzerine değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 103-119.

Steensen, E. F. (2014), Five types of organizational strategy. *Scandinavian Journal of Management*, (30), 266-281.

Theodore, H., P. & David, W., P. & Lauren, H., E. (2010). Strategic management research in the public sector: A review, synthesis, and future directions. *The American Review of Public Administration*, 40(5), 522-545.

Ülgen, H. & Mirze, S.K. (2004). *İşletmelerde stratejik yönetim*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Üsdiken, B. & Çetin, D. (2001). *From betriebswirtschaftslehre to human relations: Turkish management literature before and after the second world war*. *Business History*, 43(2), 99-124.

Weber, R. (1989). *Basic content analysis*. London: Sage.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yüzbaşıoğlu, N. (2004). İşletmelerde stratejik yönetim ve planlama açısından stratejik maliyet yönetimi ve enstrümanları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 387-410.